

Den uafrystelige Lorca

Publiceret 28/11/2020 i Bøger af Carina Wøhlk

BØGER // ANMELDELSE – Kender I det? At læseoplevelser pludselig væver sig ind i hinanden? Den spanske digter Federico Garcia Lorcas digtsamlinger *Sigøjnerballader* og *Digter i New York* ligger på skrivebordet som en lille vifte, en flamencodanser koket kan tage op foran næse og mund, lige inden fødderne kraftfuldt stødes mod jorden. Lorca. Carina Wøhlk har fået noget nær en åbenbaring

Der er også kraft og jordforbindelse i navnet. Lorca. I det samme toner hans navn frem i den bog af John Irving, som anmelderen åndsfraværende bladrer i. Øjnene klæber ved sætningen: ”Det var en højst litterær bogsamling. Der var to skuespil af Garcia Lorca...”.

Læseren forstår allerede inden selve mødet med digtene, hvad Lorca dybest set handler om: Destilleret liv og lidenskab

Højst litterær. Jovist.

Men han er meget mere end det.

For en, der aldrig har læst ham før, åbenbarer han sig som en sand tusindkunstner – dramatiker, jovist, men også digter, tegner, musiker, skuespiller, entertainer og meget mere. Og som førnævnte oplevelse antyder: Uafrystelig, når man først har fået blik for ham.

To hovedværker

Dette efterår udkommer to af Lorcas hovedværker på Det Poetiske Bureaus Forlag. *Sigøjnerballader* og *Digter i New York* er i handlen i handy udgaver – som en del af forlagets lommebiblioteksserie. Og det giver god mening at læse digtsamlingerne i sammenhæng. I Juancio d'Hérovilles rytmiske oversættelse tilbyder de på hver deres måde en åbning ind i Lorcas symboladede og subtile digtning

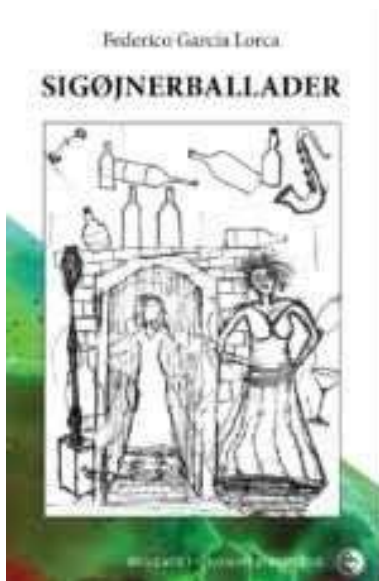
Bøgerne indledes med samme biografiske introduktion, der har den for forlaget så bekendte signatur S.O. Stanley Opmann skriver med stor viden og varme om digterens opvækst, udvikling og tragiske endeligt.

Lorcas biografi er uløseligt forbundet med hans kunst. Han blev født ind i en musikalsk familie med sigøjnerblod i årerne. Han fik både toner og ord ind med modermælken

Læseren forstår allerede inden selve mødet med digtene, hvad Lorca dybest set handler om: Destilleret liv og lidenskab.

Lorcas biografi er uløseligt forbundet med hans kunst. Han blev født ind i en musikalsk familie med sigøjnerblod i årerne. Han fik både toner og ord ind med modermælken.

I arv fra sine forældre fik han også en social indignation, som kom til at farve hele hans kunstneriske udfoldelse.

Lorca fik sit gennembrud med *Sigøjnerballader* i 1928. De jordnære, folkelige og alligevel så intense digte gav ham umiddelbar succes. Det andet hovedværk *Digter i New York*, som blev til i forbindelse med kunstnerens oversøiske rejse i 1929-30, blev først udgivet efter hans alt for tidlige død.

Den avantgardistiske digtsamling rettede en sønderlemmende kulturkritik imod det moderne massesamfund. Som han så prægnant formulerer det: "Det er ikke helvede, det er gaden" (se *Digter i New York*, s. 110).

Fra de frodige andalusiske landskaber til de gølge gader i New York, fra de klagende klange af sigøjnerleben til lyden af den by, der aldrig sover

Livet igennem kæmpede Lorca med en identitet som homoseksuel mand i det katolske Spanien. Spændingerne imellem seksualitet og religiøsitet blev forsøgt bearbejdet i kunsten.

Blandt andet skriver han: "Derfor hæver jeg ikke min stemme.../imod de mænd, der har grønt i deres blik (farven grøn har en særlig betydning – se nedenfor)/som elsker andre mænd/og brænder deres læber i tavshed (se *Digter i New York*, s. 125).

Længslen efter frihed

Han længtes efter "min frihed, min menneskelige kærlighed" (se *Digter i New York*, s. 76), efter at være den, han var, og elske den, han ville. Men han måtte fælde tårer, "fordi jeg hverken er en mand, en digter eller et blad, men en såret puls" (se *Digter i New York*, s. 76).

Digter var han nu. Og en stor en af slagsen. Lorca tilhørte det kunstneriske og intellektuelle miljø, der talte så fremtrædende personligheder som maleren Salvador Dali, multikunstneren Pablo Picasso, komponisten Manuel de Falla og filminstruktøren Luis Bunuel.

Omgangskredsen tjente til stor inspiration, men også til frustration, fordi han ikke altid fandt det samme kunstneriske frirum som sine åndsfæller.

Efter hjemkomsten fra USA og Cuba i begyndelsen af 1930'erne bragte Lorcass eksperimenterende livsstil og politiske orientering ham i højrefløjens søgelys. I 1936 blev han brutalt likvideret af Francos håndlangere. Han blev 38 år gammel. Hans lig blev smidt i en anonym grav, men hans navn lever videre.

Lorca er autentisk til stede med sit filterløse digtersind

Og hvorfor så det? Det handler vel ikke kun om, at han levede stærkt og døde ung? Hvad er det, hans digte kan? At læse Lorca er at udsætte sig selv for et sansebombardement uden sidestykke. Hans billedsprog er overvældende, nærmest voldsomt.

Læseren sejler søsyg rundt i en syret verden under en måne, der svæver fed og symbolmættet over det hele. I det rundtossede billede hvirvler dyr, planter, metaller og farver rundt.

Især farven grøn lyser op. Og han har føling med nuancerne. Han ser det saftspændte og vækstgrønne: "Grøn, hvor jeg elsker dig grøn./Grøn vind. Grønne kviste./ Skibet der vugger på havet/og hesten der står på bjerget" (se *Sigøjnerballader*, s. 36). Men også det, der er grønt som galde, fanger hans opmærksomhed:

"Tre kugler af grøn mandel/skælver i hans lille stemme" (se *Sigøjnerballader*, s. 58). Den lille er Jesus-barnet – og læseren tænker uvilkårligt, at bittermandlerne i den spædes mund peger frem imod korsfæstelsen.

Fra de frodige andalusiske landskaber til de golde gader i New York, fra de klagende klange af sigøjnerleben til lyden af den by, der aldrig sover – Lorca er autentisk til stede med sit filterløse digtersind. Hans åbne sjæl suger alt ind og spytter det lige i hovedet på læseren igen, og spytklatten driver som livsessens ned over siderne.

Der er noget suggererende over den måde at skrive på, en nærmest hypnotisk kraft, som på en og samme tid bringer læseren i en form for trance og rusker vedkommende ud af den. De surrealistiske digtes vildskab sætter jord og himmel i bevægelse, og netop i bevægelsen synes livet at være allerstærkest til stede.

Så fold bogviften ud, stamp i jorden og slyng hjertet ind i Lorcass unikke univers.

LÆS ALLE CARINA WØHLKS ANMELDELSER HER

Federico Garcia Lorca
Sigøjnerballader
Digter i New York
Det Poetiske Bureaus Forlag 2020 – Bureauets lommebibliotek

Anmeldelsen har tidligere været bragt i [Den smalle bog](#)

Foto: Garcia Lorca i Granada, 1932 (Wikimedia Commons)

- CARINA WØHLK
- SENESTE ARTIKLER

Carina Wøhlk er uddannet som teolog fra Københavns Universitet i januar 1993. I oktober 1997 blev Carina Wøhlk ansat som sognepræst og funktionspræst ved Helligaandskirken i København. Siden september 2015 har hun fungeret som sognepræst i Frederiksværk-Vinderød sogn i Nordsjælland.

Carina Wøhlk har medvirket i flere radioprogrammer og et enkelt TV-program. Hun har bidraget til andagtsbogen ”Lad Livet Leve” (Unitas Forlag) og udgivet salmesamlingerne Salmeskat og Salmeskat 2 i samarbejde med komponist Hans Ole Thers.

Desuden er hun aktiv foredragsholder og boganmelder.